
DĚTI SE SPECIÁLNÍMI VZDĚLÁVACÍMI POTŘEBAMI – NOVÉ VÝZVY

Vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami je jedním z témat, jimiž se celý systém vzdělávání musí chtít nechtě zabývat. Na první pohled jde o téma marginální, většiny naší zákovské populace se možná netýkající, ale při bližším seznámení dojdeme k poznání, že na rozdíl od školní populace, jejíž četnost se snižuje, děti s problémy při vzdělávání stále více přibývá. Tomuto progresivnímu směru odpovídají jednak statistiky ekonomické (stále větší částky rozpočtu školství putují do vzdělávání dětí se vzdělávacími problémy), jednak statistiky hovořící o počtech dětí se specifickými poruchami učení a chování a dětí se zdravotním postižením.

Stále více hovoříme o potřebě integrace dětí se speciálními vzdělávacími potřebami do běžných třídních kolektivů, tak jako je tomu ve vyspělejší části Evropy (vyspělost nemyslím pouze souvislostmi ekonomickými, ale i schopností akceptovat různost a individuální potřeby). Častěji teď mluvíme o inkluzivních formách vyučování jako dalším stupni akceptování individuality jedince a jeho potřeb školní populací včetně pedagogů. Při uvědomování si nutnosti těchto trendů se ale často zároveň dopouštíme jedné, dosti závažné chyby. Na daná témata hovoří speciální pedagogové převážně jen se speciálními pedagogy, většinou se tyto otázky publikují ve speciálně pedagogicky zaměřeném tisku a pedagog praktik běžné školy či pedagog teoretik zabývající se vzděláváním v běžném vzdělávacím proudu zůstávají touto problematikou nedotčeni.

Tak se dostáváme do situace určité izolovanosti, uzavřenosti speciálně pedagogické problematiky v sobě samé. Dostáváme se do situace, ilustrované parafrází na známou pohádku, kdy si dva sice sdělují, že král je nahý, ale jemu, králi opojenému sebou samým, to nikdo neřekne, a nedá mu tak dostatečný prostor k sebereflexi a k případné změně postojů.

To je možná jedním z hlavních důvodů neinformovanosti či nechuti být informován u některých kolegů spoluzodpovědných za vývoj školství jako celku, když hovoří o přílišné ekonomické náročnosti a rozpinavosti

speciálního školství na úkor školství „běžného“, když zpochybňují nutnost umožnit rovný přístup ke vzdělávání všem dětem bez ohledu na úroveň jejich vzdělatelnosti, což se týká zejména osvobození od vzdělávání jako skutečnosti v civilizované Evropě již neexistující.

Proto si myslím, že speciálně pedagogická problematika, týkající se kontinuálního pohledu na vzdělávání v širších souvislostech, by měla mít prostor nejen v úzce zaměřených periodikách, ale i v periodikách vnímajících vzdělávání obecně a komplexně. Zde je zdůvodnění, proč tyto na první pohled úzce zaměřené texty jsou předkládány v periodiku zaměřeném na pedagogiku obecně. Myslím si, že je to cesta, jak pedagogy hlouběji seznámit s problematikou žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, kterou často pro své časové zaneprázdnění a úzkou specializaci nemají možnost vnímat.

Péče o děti se speciálními potřebami vyžaduje zintenzivnit a přiblížit speciálně pedagogické a psychologické služby škole. Uvažuje se o zavedení školních poradenských pracovišť, v nichž by měli hrát významnou roli školní speciální pedagog a školní psycholog. Proto čtenář v tomto čísle nalezne také texty prezentující dosavadní stav působení školních psychologů i analýzu možností jejich práce.

A konečně, uveřejníme zde také některé texty (označené nadpisem návrhy), které odbor speciálního vzdělávání připravuje a je přesvědčen, že by měly být před závěrečnou redakcí neformálně diskutovány pedagogy z praxe. Proto budeme vděční a předem děkujeme za každý názor, který nám bude doručen.

Jiří Pilař